

מצוות בניין בית הבחירה

1. המניין הקצר: (כ) לבנות בית הבחירה שנאמר: "ועשו לי מקדש"

2. רמב"ם הלכות בית הבחירה הקדמה

הלכות בית הבחירה יש בכללן שש מצוות, שלש מצות עשה, ושלוש מצות לא תעשה. וזה הוא פרטן: (א) לבנות בית המקדש. (ב) שלא לבנות המזבח גזית. (ג) שלא לעלות עליו במעלות. (ד) ליראה מן המקדש. (ה) לשמרו סביב. (ו) שלא להשבית שמירתו.

מה הסתירה בין הגדרות הרמב"ם למצווה?

3. רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק א הלכה א:

מצות עשה לעשות בית ליי' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות, וחוגגין אליו שלש פעמים בשנה שנאמר ועשו לי מקדש, וכבר נתפרש בתורה משכן שעשה משה רבינו, והיה לפי שעה שנאמר כי לא באתם עד עתה וגו'.

4. רמב"ם הלכות מלכים פרק א הלכה א:

שלש מצוות נצטוו ישראל בשעת כניסתן לארץ, למנות להם מלך שנאמר שום תשים עליך מלך, ולהכרית זרעו של עמלק שנאמר תמחה את זכר עמלק, ולבנות בית הבחירה שנאמר לשכנו תדרשו ובאת שמה.

מה בין "לעשות בית לה' מוכן וכו' לבין "לבנות בית הבחירה"?

5. לחם משנה הלכות מלכים פרק א הלכה א:

שנאמר לשכנו תדרשו וכו'. קשה דבהלכות בית הבחירה פ"א כתב רבינו מצות עשה לעשות בית לה' כו' שנאמר ועשו לי מקדש וכאן הביא קרא אחרינא דלשכנו תדרשו.

מהי שאלת הלחם משנה על הרמב"ם?

6. ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה כ:

והמצוה העשרים היא שצונו לבנות בית עבודה. בו יהיה ההקרבה והבערת האש תמיד ואילו יהיה ההליכה והעליה לרגל והקבוץ בכל שנה כמו שיתבאר (מ"ע כז - ט לט מו נב - ד פג - ה ול"ט פט - צ קנו) והוא אמרו יתעלה (ר"פ תרומ') ועשו לי מקדש. ולשון ספרי (ראה יב י - יא וסנה' כ ב) שלש מצוות נצטוו ישראל בישעת כניסתן לארץ למנות להם מלך (מ' קעג) ולבנות להם בית הבחירה ולהכריע זרעו של עמלק (מ' קפח). הנה התבאר שבנין בית הבחירה מצוה בפני עצמה.

מדוע צריך ראייה מהספרי שזו מצוה ולא מספיק הפסוק: "ועשו לי מקדש"?

7. פתיחת היד החזקה:

ספר שמיני: אכלול בו מצוות שהן בבנין מקדש וקרבתו צבור התמידין. וקראתי שם ספר זה ספר עבודה: ספר תשיעי: אכלול בו מצוות שהם בקרבנות היחיד. וקראתי שם ספר זה ספר קרבנות:

8. ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק לה:

הכלל העשירי כולל המצוות התלויות במקדש וכליו ומשרתיו, והם המצוות אשר ספרנום בספר עבודה, וכבר קדם לנו זכרון תועלת זה הכלל. הכלל העשיתי עשר כולל המצוות התלויות בקרבנות, והוא רוב המצוות אשר ספרנום בספר עבודה וספר קרבנות, וכבר קדם לנו זכרון תועלת המצוה בקרבנות בכלל ואיך היה הכרחי בזמן ההוא.

מה תפקיד ביהמ"ק לפי פתיחת היד החזקה ומה לפי המורה נבוכים? היעזר במקורות הבאים לתשובה על כל השאלות הנ"ל.

9. שמות פרק כה פסוק ח: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם":

10. דברים פרק יב פסוקים ה, יא:

"כי אם אל-המקום אשר יבחר יקח אלהיכם מכל-שכטילים לשום את-שמו שם לשכנו תדרשו ובאת שמה": (פסוק ה) "והיה המקום אשר יבחר יקח אלהיכם בו לשכן שמו שם שמה תביאו את קל-אשר אנכי מצוה אתכם עולתיכם וזבחיכם מעשרתיכם ותרמתם ידכם וכל מבחר נדריכם אשר תדירו ליקח": (פסוק יא)

מה בין "ושכנתי בתוכם לבין "לשכנו תדרשו"?

11. רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ג הלכה א:

זרע לוי כולו מובדל לעבודת המקדש שנאמר בעת ההיא הבדיל יי' את שבט הלוי, ומצות עשה להיות הלויים פנויים ומוכנים לעבודת המקדש בין רצו בין שלא רצו שנאמר ועבד הלוי הוא את עבודת אהל מועד, ובן לוי שקבל עליו כל מצות לוייה חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו עד שיקבל את כולו.

12. רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ד הלכה א:

הכהנים הובדלו מכלל הלויים לעבודת הקרבנות שנאמר ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים, ומצות עשה היא להבדיל הכהנים ולקדשם ולהכינם לקרבן שנאמר וקדשתו כי את לחם אלהיך הוא מקריב.

מהו מושג הקדושה ע"פ מקורות אלו? הסבר על פי זה את המושג בית המקדש?

13. ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק לב:

והוא שזה המין מן העבודה רוצה לומר הקרבת הקרבנות, אף על פי שהם לשמו יתעלה, לא חייב עלינו כמו שהיה בתחלה, ר"ל שמקריב בכל מקום ובכל זמן, ולא שנעשה היכל באשר יזדמן, ושיקריב מי שיזדמן החפץ ימלא את ידו, אבל נאסר כל זה עלינו והושם בית אחד אל המקום אשר יבחר ה', ואין מקריבין בזולתו.

14. ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק מה:

והבן זאת הפליאה, ואין ספק אצלי ג"כ שהמקום אשר ייחדו אברהם בנבואה היה ידוע אצל משה רבינו ואצל רבים, שאברהם צוה אותם שיהיה בית עבודה, כמו שבאר המתרגם ואמר, ופלח וצלי אברהם תמן באתרא ההוא, ואמר קדם ה' הכא יהוה פלחין דריא וכו', ואשר לא התבאר בתורה ולא נזכר בפרט, אבל רמז אליו ואמר אל המקום אשר יבחר ה' וגו', יש ב' אצלי שלש חכמות, האחת מהן, שלא יחזיקו בו האומות וילחמו עליו מלחמה חזקה כשידעו שזה המקום מן הארץ הוא תכלית התורה. והשנית, שלא יפסידוהו מי שהוא בידם עתה וישחיתוהו בכל יכלתם. והשלישית, והיא החזקה שבהם, שלא יבקש כל שבט היותו בנחלתו ולמשול בו, והיה נופל עליו מן המחלוקת והקטטה כמו שנפל בבקשת הכהונה, ולזה באה המצוה שלא יבנה בית הבחירה אלא אחר הקמת מלך שיצוה לבנותו ותסתלק המחלוקת, כמו שבארנו בספר שופטים.

הסבר ע"פ המורה נבוכים את המושג: "בית הבחירה"?

15. רמב"ם הלכות מלכים פרק יא הלכה ד:

ואם יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו, כפי תורה שבכתב ושבועל פה, ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה, וילחם מלחמות ה', הרי זה בחזקת שהוא משיח, אם עשה והצליח ונצח כל האומות שסביביו ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל הרי זה משיח בודאי.

משכן ומקדש

16. רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק א הלכה ב:

כיון שננסו לארץ העמידו המשכן בגלגל ארבע עשרה שנה שכבשו ושחלקו, ומשם באו לשילה ובנו שם בית של אבנים ופרשו יריעות המשכן עליו ולא היתה שם תקרה, ושס"ט שנה עמד משכן שילה וכשמת עלי חרב ובאו לנוב ובנו שם מקדש, וכשמת שמואל חרב ובאו לגבעון ובנו שם מקדש ומגבעון באו לבית העולמים, וימי נוב וגבעון שבע וחמשים שנה.

17. חידושים וביאורים-הלכות בית הבחירה/הרבי מלובביץ':

וקשה מכיון שהרמב"ם הוא ספר של הלכות למאי נפקא מינה להלכה, אריכות זו שהעמידו את המשכן בגלגל ואחר כך בשילה, נוב וגבעון, הרי לכאורה אין זה אלא סיפור מדברי ימי ישראל? הן אמת שמקורו של הרמב"ם בדבר סדר הבנינים וכו' הוא מהמשנה במסכת זבחים, אבל במשנה ישנם כמה ענינים שאינם הלכות מה שאין כן ספר היד של הרמב"ם שאינו אלא הלכות פסוקות.

18. הערה מתוך ספר מצווה ברה לרב וייצמן:

האמירה שכל הבניינים הם קומה אחת שלימה, רומזת להבנה פנימית של הדברים. נקדים בשתי שאלות על הגמרא והרמב"ם. א. המשכן בגלגל עמד י"ד שנים. המקור לכך נמצא בגמרא (זבחים ק"ח ע"ב) שהוכיח שהכיבוש נמשך שבע שנים, ושאלת הגמרא: "ושבע שחלקו מנלן?", ועונה הגמרא, "איבעית אימא, מדשבע שכבשו, שבע נמי שחילקו", ופרש"י: "סברא בעלמא היא". וכתב על זה בספר "אור הישר": "לע"ד בלתי מובן הסברא לתלות זה בזה", ואמנם הדבר צריך עיון. ב. הגמרא בזבחים (ק"ט ע"א) אומרת: "שלוש בירות הן, שילה, ונוב וגבעון ובית עולמים", ופרש"י: "נוב וגבעון - חדא חשיב לה". ויש להבין מדוע. גם במנין שנות המשכנים אמרו (שם ק"ח ע"ב): "ימי אהל מועד שבנוב וגבעון חמשים ושבע", ויש להבין מדוע כללו שניהם במנין אחד ולא פרטו ימי כל משכן בפני עצמו. גם לשון הרמב"ם (בהלכה ב') צריכה עיון, שאחר שהזכיר את בית עולמים חזר למנין שנות משכן דלב וגבעון. נראה לומר בסדרן של המשכנים, שהמשכן במדבר היה ענין בפני עצמו והוא שייך למסע ישראל במדבר. בדומה לזה היה משכן שילה המשכן של ארץ ישראל (ושנותיו הרבות יוכיחו) הגלגל ונוב וגבעון שייכים לתקופות מעבר. הגלגל הוא מעבר מן המדבר לארץ ישראל ונוב וגבעון הם מעבר מן המשכנים בארץ למקדש בירושלים (עיי' בדקדוק לשון הרמב"ם שכינה אותם "מקדש"). בשפה פנימית יותר יש לומר שהגלגל הוא בבחינת דעת (שהיא מעבר בין ג'ר לבין ז"ת) והדעת כוללת חסד וגבורה ועל כן הגלגל מחולק לשנים (כמרומז בשמו), לשבע שכבשו ולשבע שחילקו, וכיון שח"ג שוים הם על כן אמרו "מדשבע שכבשו שבע נמי שחילקו". נב וגבעון הם בבחינת נצח והוד, תרי פלגי דגופא דחדא חשיב לה והם המעבר ממשכן שילה (בחינת תפארת) לבית עולמים (בחינת יסוד ומלכות - ציון וירושלים)